

## Sisukord

|     |                                                                                     |           |
|-----|-------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| 1.  | <i>Mänguloss Murumoori mänguväljak .....</i>                                        | <b>2</b>  |
| 2.  | <i>Kaldtrepp ujula basseini.....</i>                                                | <b>3</b>  |
| 3.  | <i>Väljõusaali linnak.....</i>                                                      | <b>4</b>  |
| 4.  | <i>Robotniidukite kasutamine parkide hooldamisel Türi kesklinnas .....</i>          | <b>5</b>  |
| 5.  | <i>Konna maja päästmine .....</i>                                                   | <b>6</b>  |
| 6.  | <i>Spordivahendite maja ja palliplatside uuendamine .....</i>                       | <b>7</b>  |
| 7.  | <i>Väätsa järve saare simmaniplatsi ehitus.....</i>                                 | <b>8</b>  |
| 8.  | <i>Prillikivi särama .....</i>                                                      | <b>9</b>  |
| 9.  | <i>Oisu rahvamaja välilava rajamine ja saalilava valgustuse renoveerimine .....</i> | <b>10</b> |
| 10. | <i>Jalgrattahoolduspunktid Türi valla koolide juurde .....</i>                      | <b>11</b> |

# 1. Mänguloss Murumoori mänguväljak

Esitaja: Eraisik ja Taavi Ainvere

Murumoori mängupargis võiks olla rohkem tänapäevaseid atraktsioone. Näiteks võiks olla rohkem võimalusi liugu lasta ja ronida. Usun, et see tooks Türi rohkem lapsi elama ja mängima, ka läbisõidul olevad tuttavad/sõbrad peatuksid siin tihedamini (siis tahavad süüa, käivad poes jne). Kohalikud lapsed liiguksid rohkem välisõhus ja sotsialiseeruks kui oleks rohkem põnevaid mängukohti.

Türi linnas on laste ja perede jaoks olemas vaid üks suurem mänguväljak, mis on igapäevaselt aktiivses kasutuses. Parki on aeg-ajalt uuendatud, kuid seal on endiselt ka vanemaid atraktsioone, mis on aastatega amortiseerunud, muutunud ohtlikuks või ei vasta enam laste vajadustele. Et tagada turvaline, mitmekesine ja arendav mängukeskkond, on vajalik olemasoleva mänguväljaku korrastamine ja uute atraktsioonide paigaldamine.

Türi Murumoori mänguväljaku mitmed atraktsioonid on amortiseerunud või ei täida enam enda eesmärki:

1. Mänguväljaku lava kõrval asuv karussell – ei toimi vastavalt eesmärgile
2. Liivkastis olevad pakud on katkised ning ohtlikud astuda
3. Liivakasti kõrval olev laud-liivakast on katkine ning ei täida enda eesmärki.

Lisan veel mõned ettepanekud, mis minu hinnangul rikastaksid mänguväljakut:

1. 2 x sisseronitavad sõidukid, kus on paigaldatud nupud jms
2. Mänguväljaku parkla poolse värava juures oleva „kiige“ asendamine, sest selle kasutamine ei ole mugav. Ettepank asendada see mõne muu kiigega.
3. Autovedru kiik

## 2. Kaldtrepp ujula basseini

Esitaja: Helle Maalman

Türi ujula pakub klientidele suurepärase võimaluse sporti teha, lõõgastuda, taastuda terviseprobleemidest, osaleda vesiaeroobika tundides. Vesiravi on liigeste haigustest taastumiseks maailma parim! Kui aga inimesel tekib vajadus peale liigese vahetust, või luumurdu vesiravi kasutada, siis pole see võimalik. Miks? Aga sellepärast, et basseini pääs ja sealt välja on püstloodis redelit pidi. Samuti on eakatel raske sinna pääseda, kui on käte probleemid või vaegliikujad. Ka noored ja lapsed, kellel on näiteks käed nõrgad, ei saa basseini.

Ujulasse pääseb õuest kaldteed pidi, kuid basseini ei pääse Teeme ettepaneku 2026.a.kaasavasse eelarvesse lisada ujulas basseini pääsemiseks kaldtrepp või mingi tõstemehhanism ehitada.

### 3. Välijõusaali linnak

Esitaja: Piret Ohu

Välijõusaali linnaku rajamine Laupa Põhikooli staadioni juurde annab õpilastele ja kohalikele elanikele uue võimaluse tervisespordiga tegelemiseks otse oma kodukohas. See vastab Laupa Põhikooli õpilaste, Laupa küla ja ümberkaudsete külade elanike vajadusele avaliku treeningkoha järele.

Eesmärk on edendada tervislikke eluviise ja parandada õpilaste ja kohalike elanike füüsilist heaolu, pakkudes mitmekülgseid treeninguvõimalusi. Välijõusaali linnak suurendab kogukonna sidusust, kuna see toob kokku eri vanuses inimesi ja soodustab aktiivset eluviisi. Lisaks vähendab projekt vajadust sõita teistesse piirkondadesse, kus sarnased rajatised on juba olemas, parandades seeläbi kohalike elukvaliteeti ja säästes transpordikuluseid.

Projekti teostamine Türi valla eelarvest on vajalik ja oluline, kuna see aitab täita valla tasakaalustatud arengut ning toetab väiksemate külade elujõulisust ja atraktiivsust. Sellised avalikud rajatised loovad Laupa küla jaoks uue tõmbepunkti, mis soodustab elanike füüsilist ja vaimset tervist, suurendab kogukonna aktiivsust ja aitab kaasa valla tervisepoliitika eesmärkide saavutamisele. Staadioni killustikkihi katmine sideainega tagab staadionikatte püsivuse ja lisab staadionikatele tugevust: nii on staadionikate stabiilsem ja kattesesse ei teki ebatasasusi staadioni kasutamise ajal.

Ettepaneku elluviimise ajaks on aprill-mai 2026. Välijõusaali linnak paigaldatakse Laupa Põhikooli vahetusse lähedusse staadioni äärde. Staadioni killustikkiht kaetakse sideainega aprill-mai 2026 siis, kui staadionikate on piisavalt tihenenud. Ettepanekut on võimalik ellu viia 12 kuu jooksul.

## 4. Robotniidukite kasutamine parkide hooldamisel Türi kesklinnas

Esitaja: Kaia Möistlik

Ettepaneku eesmärk on tõsta Türi kesklinna parkide hooldamise tõhusust ja säästlikkust, soetades ning kasutusele võttes robotniiduk(id). Robotniiduki kasutamine aitab hoida pargialad regulaarselt korras, vähendab hoolduskulusid pikaajaliselt ning võimaldab vallal suunata inimressursse muudesse olulistesse haljastus- või heakorratöödesse. Lisaks on robotniiduk keskkonnasõbralikum alternatiiv traditsioonilisele muruniitmisele – see on vaikne, tekitab vähem heitgaase ning aitab kaasa rohelisema ja nutikama omavalitsuse kuvandi kujundamisele. Projekti teostamine avaldab otsest positiivset mõju linnaelanike elukeskkonnale ja suurendab avaliku ruumi atraktiivsust.

Roboti(te) paigaldamiseks oleks 3 parki- Valge maja park 18800 ruutu, kultuurimaja park 8300 ja uue koolimaja park 15500 ruutu. Esimeseks võtaks roboti paigaldamiseks kultuurimaja pargi. Kui välja arvata puud, peenrad, põõsad, teed jne. siis saaks umbkaud niidetavaks alaks 6000 ruutmeetrit. Olemas on ka elektrikilp jõulukuuse juures, kuhu saaks paigaldada laadimisjaama. Ilmselt tuleb kasutada piirdetraati, kuna pargis on suured puud ja satelliidi kaudu juhtimine oleks küsitav? Ettepaneku saaks ellu viia juba 2026. aasta kevadel.

## 5. Konna maja päästmine

Esitaja: Aili Avi

Türi kogukonnaseltsi Konna maja viimine Päästeameti nõuetega vastavaks (Türi, Viljandi 60) - hoone (362 m<sup>2</sup>) päästevalgustuse ost ja paigaldus (8 väljumistee valgustit) (3200.-) , ATS süsteemi paigaldus (21 720.-).

Konna maja on suurem kui 300 m<sup>2</sup>, siis kehtivad majale nõudmised Päästeametilt sarnaselt nt avaliku kultuurimajaga. Oleme saanud ettekirjutuse, millega selts ise oma jõududega toime ei tule. Tähtaeg puuduste kõrvaldamiseks on 1. 09. 2026, siis järgnevad trahvid (esialgu summas 1400 eurot). Kahjuks tuleb sel juhul seltsi hoone avalikkusele sulgeda ja lepingud rentnikega lõpetada ning jääda kinniseks klubimajaks. Mis on hästi? Selts on teinud korda küttekolded, soetanud igasse ruumi esmased nõuetekohased tulekustutusvahendid, vingu- ja suitsuandurid, korrastanud korstnad, tellime igaaastaselt vajaliku korstnapühkimisteenuse. Kahjuks rohkemaks ressursse pole.

Tööde teostamiseks on ettekirjutuste järgi aega 1.09.2026ni. Tuleb võtta uued hinnapakkumised, aga on võimalik töid teostada selles ajaaknas. Eelarve vastuvõtmisest 1. septembrini on tööde teostamiseks u 8 kuud. Vajadusel saab päästeametiga ka tähtaega pikendada

## 6. Spordivahendite maja ja palliplatside uuendamine

Esitaja: Heli Martin

Eesmärk on rajada majake spordivahendite ja tööriistade hoidmiseks ning uuendada võrk- ja korvpalliplatsi. See on vajalik, et tagada vahendite turvaline hoiustamine, parandada mänguväljakute kvaliteeti ning pakkuda kogukonnale, eriti lastele ja noortele, kaasaegseid ja turvalisi sportimisvõimalusi. Investeering toetab tervislike eluviiside kujundamist, noorte aktiivset vaba aja veetmist ning suurendab piirkonna ühtekuuluvust. Väga tähtis on, et külal on mitmekümneaastased traditsioonid pallimängude ja kergejõustiku võistluste korraldamisel ja need väärivad jätkamist.

Ettepanek viiakse ellu valla territooriumil asuval spordiplatsil. Tööde käigus rajatakse maja spordivahendite ning tööriistade hoiustamiseks. Palliplatsile paigaldatakse lisaks olemasolevale veel üks korvpallikorv ning teostatakse üldine platsi korrastus (katte uuendamine, piiride ja postide korrastamine). Projekt on teostatav 12 kuu jooksul alates rahastuse kinnitamisest. Platsi uuendamine on oluline nii koolile kui lasteaiale aga ka selleks, et jätkata küla mitmekümneaastaseid traditsioone pallimängude ja kogukonna spordipäevade korraldamisel, pakkudes nii nooremale kui vanemale põlvkonnale võimalust ühiselt sportida ja koos aega veeta.

## 7. Väätsa järve saare simmaniplatsi ehitus

Esitaja: Rait Pilipenko

Järve saar on Väätsa välisündmuste toimumise paik ja süda, mida on järk-järgult arendatud. Esimeses etapis investeeris vald, et saarele saaks korralik vooluühendus. Teises etapis sai kogukonna abiga rajatud saare keskele korralik maakividest lõkkealus. Kolmandas etapis rajati saarele transpordisild, tänu millele on saarel varasemast lihtsam korraldada suuremaid sündmusi ja pakkuda saart kui ühte Eesti kaunimat kontsertpaika.

Kaasava eelarve abiga sooviks ehitada kõnniteekivist tantsupõranda, lavaaluse ja sillast platsini viiva tee (kokku u. 300m<sup>2</sup>), mis annab võimaluse korraldada sündmusi iga ilmaga ja igal aastajal. ( et tantsuplats või jalgealune ei muutuks poriseks ja et transpordivahendid pääseks lavani) . Samuti muudab see lava paigaldamise tunduvalt lihtsamaks tänu tasasele pinnasele. Korralik tantsuplats annab võimaluse ka välitrennideks ja on alternatiiviks siseruumides trenni tegemisele.



## 8. Prillikivi särama

Esitaja: Heili Burmeister

Käru aleviku keskväljak on viimastel aastatel läbinud märkimisväärse uuenduskuuri. Järjepideva arengu kolmanda etapi raames on meie eesmärk pakkuda lahendus kahele olulisele puudusele : esteetiliselt sobiv jäätmekäitluskoht ja avalik tualett. Praegune jäätmejaam ei sobi enam kokku uuenenud keskväljaku ilmega, mis on rajatud elanike ja külastajate jaoks. Meie eesmärk on rajada praeguse jäätmejaama asukohale mitmeotstarbeline hoone, mis lahendab selle probleemi ja pakub esteetilise lahenduse, mis on kooskõlas keskväljaku ja turupaviljonidega.

Projekti käigus luuakse:

1. Esteetiline ja funktsionaalne jäätmekäitluskeskus - kaetud varikatus ja piideaed aitavad muuta jäätmejaama ala puhtamaks ja esteetilisemaks. Lisaks loome tingimused prügi liigiti kogumiseks (paber, papp, pakendid jne), mis on oluline samm keskkonnasõbralikumate käitumisharjumiste kujundamisel ja säästva arengu toetamisel.
2. Avalik tualett - avaliku tualeti puudumine on olnud probleemiks nii kohalike elanike kui ka külastajate jaoks. Uus tualett pakub lahenduse, mis muudab keskväljaku ja Käru alevikus viibimise mugavamaks, kas külalistele kirikus, koolis, muuseumis, rongile liikujatele ja ootajatele või muudel avalikel üritustel.

## 9. Oisu rahvamaja välilava rajamine ja saalilava valgustuse renoveerimine

Esitaja: Sille Varul

Rahvamaja lava valgustus aitab luua sobiva atmosfääri ning parandada nähtavust, mis on eriti oluline etenduste, kontsertide ja teiste avalike ürituste korraldamisel. Uuendatud valguslahendus võimaldab mitmekülgsemat kasutust ning loob võimalusi professionaalseks etenduste ja esituste tegemiseks. Välilava aitab tõsta piirkonna atraktiivsust ning võimaldab korraldada erinevaid kultuurilisi ja kogukondlikke üritusi kogu aastaringselt. Kokkuvõttes aitab saali valguslahendus ja välilava tõsta piirkonna kultuurielu taset ning toetada kogukonna arengut ning koostegutsemist.

Planeeritud on katusega välilava koos vooluväljavõttega rahvamaja pargi poolsesse külge. Ettepanek on teostatav 12 kuu jooksul. Rahvamaja suure lava valguslahendus, mis on võimalik teostada 12 kuu jooksul.

## 10. Jalgrattahoolduspunktid Türi valla koolide juurde

Esitaja: Rauno Kald

Türi vallas liigub palju lapsi ja noori kooli jalgrattaga, kuid seni puuduvad koolide juures kohad, kus saaks ratast hooldada või väiksemaid tehnilisi probleeme lahendada.

Jalgrattahoolduspunktid annavad võimalused rattakummi pumpamiseks ja lihtsamateks parandusteks, mis suurendab rattaga liikumise turvalisust ja mugavust. Algatus toetab tervislikke ja keskkonnasõbralikke liikumisviise, vähendades autokasutust, heitgaase ja müra koolide ümbruses. Hoolduspunktid on väike, kuid mõjuv investeering, mis soodustab liikumisharjumusi ja kujundab Türi vallast rattasõbralikuma elukeskkonna.

Projekti käigus paigaldatakse jalgrattahoolduspunktid kõigi Türi valla koolide juurde (7): Türi Põhikool, Türi Ühisgümnaasium, Laupa Põhikool, Retla-Kabala Kool, Kärü Põhikool, Väätsa Põhikool, Türi Kevade Kool. Iga punkt sisaldab käsipumpa ning põhilisi tööriistu (näiteks kuuskantvõtmed, kruvikeerajad, mutrivõtmed), mis on kinnitatud vandalismikindlalt metallkonstruktsiooni külge. Punktid paigaldatakse kooli peasissekäigu või rattaparkla kõrvale, et need oleksid õpilastele mugavalt kättesaadavad ning hästi nähtavad. Asukoht valitakse koostöös koolide ja vallaga, arvestades nii turvalisust kui ka ligipääsetavust.

Tööde maht sisaldab:

- hoolduspunktide tellimist (tootjalt või tarnijalt, nt Pumpic),
- paigaldamist koos vajalike alusplaatide või kinnitustega,
- tööriistade ja pumpade kontrolli ning kasutusvalmiduse tagamist,
- hoolduspunktide märgistamist juhiste ja kasutusinfoga.

Ajakava:

2026. aasta kevadeks hangitakse hoolduspunktid ja viiakse läbi paigaldus.

- Kõik koolid saavad oma hoolduspunktid hiljemalt 2026. aasta suve lõpuks, enne uue kooliaasta algust.
- Projekti saab ellu viia 12 kuu jooksul alates rahastuse eraldamisest. Pärast paigaldamist jäävad hoolduspunktid koolide territooriumile püsivalt, igapäevasesse kasutusse